

Arbeidsnotater

T A T I S T I S K S E N T R A L B Y R Å

IO 70/2

Oslo, 25. februar 1970

F O R S L A G O M E T S E N T R A L T H U S R E G I S T E R

I N N H O L D:

A. HOVEDTREKK, FORMÅL OG PERSPEKTIVER

Av Arne Øien

	Side
I. Innledning	2
II. Oppbygging av husregisteret (første utbyggingstrinn). Kostnader	3
III. Formålet med husregisteret (første utbyggingstrinn)	4
IV. Nærliggende utvidelser av husregisteret	6
V. Husregisteret i en større sammenheng	6
VI. Oppsummering	10

B. RUTINER FOR ETABLERING OG AJOURHOLD (FØRSTE UTBYGGINGSTRINN)

Av Jan Ytredal

	Side
I. Huskort	12
II. Kjennemerker i husregisteret som identifiserer husa	12
III. Rutinen for etableringa av det sentrale husregisteret ...	13
IV. Ajourholdet av kjennemerkene	15
V. Tidsplan	17
VI. Merkostnader ved etableringa av et sentralt husregister og utvidelse av personregisteret	18

A. HOVEDTREKK, FORMÅL OG PERSPEKTIVER

I. Innledning

Statistisk Sentralbyrå foreslår i dette notatet at Byrået bør opprette et husregister. Forslaget må sees på bakgrunn av de nye vilkår som utviklingen i EDB-teknikken har skapt, og vil skape, i årene framover. Byrået går ut fra at vi vil få en alminnelig tendens til at offentlige myndigheter finner det formålstjenlig og økonomisk forsvarlig å opprette registre med sikte på å holde opplysninger om forskjellige slags enheter (personer, foretak, biler m.v.) mer eller mindre løpende ajour. Data i tilknytning til offentlige registre som ikke er i Byrået, regner Byrået å få adgang til for statistisk og analytisk utnyttelse. Byrået regner med å akkumulere store dataarkiv på magnetbånd som vil inneholde data som Byrået og andre offentlige organer har samlet inn. Den samlede datakapital Byrået dermed får til disposisjon regner Byrået med å kunne utnytte til ny og interessant statistikk ved hjelp av den arkivstatistiske metode.

Den arkivstatistiske metode går for det første ut på å binde sammen opplysninger om samme enhet, som er hentet inn fra ulike kilder, for å utnytte det kombinerte datamaterialet til statistikk. Eksempelvis kan en binde sammen folketellingsdata og skattelikningsdata som refererer til samme person. For det andre går metoden ut på å kombinere data om samme enhet, som er hentet inn på ulike tidspunkter, for derved å muliggjøre studier av utviklingen over tiden. Eksempelvis kan en binde sammen data for samme person fra to folketellinger. Det vil gå fram nedenfor at det husregister som foreslås, vil bli en hjørnestein i det arkivstatistiske system Byrået tar sikte på å bygge opp.¹⁾

1) En nærmere redegjørelse for den arkivstatistiske metode er gitt i Artikler nr. 34 fra Statistisk Sentralbyrå: "Dataregistring, dataarkiver og samfunnsforskning" av Odd Aukrust og Svein Nordbotten. Oslo 1970.

II. Oppbygging av husregisteret (første utbyggingstrinn). Kostnader

Ved Folke- og bolig tellingen 1970 skal det hentes inn opplysninger for alle bebodde hus. Et hus er her definert på følgende måte: "Som eget hus skal som hovedregel regnes bygg som fra kjeller til loft er atskilt fra andre bygg. Hver enkelt leilighet (bolig) i rekke, kjede, atrium eller terrasse skal alltid regnes som eget hus. Blokker skal derimot alltid regnes som et hus, selv om det er skillevegg(er) uten gjennomgang fra kjeller til loft." Alle bebodde hus skal nummereres. Husnummeret blir på 8 siffer, inkludert et kontrollsiffer. Huskjemaene ved Folke- og bolig tellingen vil altså definere hus, dernest vil de gi opplysninger om husets identifikasjon og en del andre kjennemerker for huset.

Mye av arbeidet som gjøres ved Folke- og bolig tellingen 1970, er dermed arbeid som også kan nyttes til å etablere et sentralt husregister. Husets nummer og identifikasjon er de opplysninger som er nødvendige for at Byrådet skal kunne etablere et slikt register. Ekstraarbeidet med å etablere et husregister vil grovt skissert bestå i å overføre opplysninger om husets nummer og identifikasjon til det sentrale husregister og de lokale folkeregistre, og dessuten å etablere en tilfredsstillende ajourholds rutine.

Registrering av endringer i kjennemerkene for husene og tilgang på nye hus må skje i folkeregistrene som vil måtte føre et huskort for hvert hus. Slike huskort (eller husblad, skillekort, eiendomskort) har i dag ca. 2/3 av samtlige folkeregistre. Meldinger om tilgang og endringer bør sendes til Byrådet en gang i måneden, samtidig med innsending av annet registreringsmateriale.

De kjennemerkene som er nødvendige for identifikasjonen av et hus er: Husnummer, gate-/veinavn (alternativ: gårdsnavn), gate-/veinummer, poststed, kommune, gårdsnummer, bruksnummer og festenummer. Disse kjennemerkene ved huset må bli tatt med i det sentrale husregisteret fra starten av. Vi vil dessuten registrere valgkrets og - dersom kommunen ønsker det - skolekrets. Byrådet vil, ved hjelp av en metode som bare gir tilnærmet riktige resultater, tildele alle hus et sett kart-koordinater. Husets identifikasjonsnummer vil bli innført i Personregisteret som kjennemerke for alle de personer som bor i huset.

I den utstrekning kommunene viser seg interessert, vil oppmålingsvesenet i hver kommune etter hvert kunne få tilsendt lister med husets nummer og identifikasjon til bruk for en mer nøyaktig koordinatfesting. Disse eksakte kort-koordinater vil så kunne føres over til det sentrale husregisteret.

Kostnadene ved å opprette et sentralt husregister slik som skissert, og få husnummeret med som kjennemerke i Personregisteret, vil i alt beløpe seg til 3,1 mill.kr. I dette beløpet har en ikke tatt med kommunenes eventuelle kostnader til en eksakt koordinatfesting av husene.

I tillegg til denne etableringskostnaden kommer kostnader til vedlikehold av husregisteret og merkostnader til vedlikehold av Personregisteret på tilsammen med om lag kr. 600 000 pr. år regnet fra 1971 av.

Tabellen nedenfor viser de bevilgninger husregisteret vil kreve. Merutgiftene ved Personregisteret er inkludert. Beløpene må, som tabellen viser, fordeles mellom Byråets og folkeregistrenes budsjett (Skattedirektøren).

De bevilgninger husregisteret vil kreve. (1 000 kr.)				
	1971	1972	1973	1974 og seinere
Byrået	549	663	696	313
Folkeregistrene	1 670	215	715	154

III. Formålet med husregisteret (første utbyggingstrinn)

Husregisteret skal i første rekke fungere som et bostedsregister. Vi kan nemlig regne med at de aller fleste bosteder består av bebodde hus. Hovedpoenget med registeret er at det vil gi oss opplysninger om bostedenes geografiske beliggenhet i detalj. Dette kan presiseres slik: Ved hjelp av husregisteret kan vi angi hvilke bolighus som vil ligge innenfor et hvilket som helst vilkårlig valgt geografisk område - stort eller lite.

Etter at husene i vedkommende område er nøyaktig koordinatfestet, kan en slik utplukking av hus skje både nøyaktig og billig ved bruk av EDB. Så lenge husene bare har tilnærmet riktige koordinater, må en i hvert enkelt tilfelle velge mellom to metoder.

Den første metoden er å spørre de berørte kommuners folkeregistre (eller de kommunale myndigheter) om hvilke hus som faller innenfor de gitte områder. De lokale myndigheter må i dette tilfellet arbeide ut fra en liste som viser samtlige hus, angitt ved nummer og annen identifikasjon. Denne metoden skulle gi eksakte svar, men den kan i visse fall bli både kostbar og tidkrevende i bruk.

Den andre metoden består i å bruke de tilnærmede koordinater. Denne metoden er billig i bruk, men gir ikke eksakte resultater. For de fleste statistiske formål burde dog resultatene ved denne metoden være nøyaktig nok.

Husets identifikasjonsnummer skal innføres i det sentrale personregister som et kjennermerke. De grupperinger vi kan foreta av husene ut fra husregisterets opplysninger, kan derfor overføres videre til personer. Husregisteret vil derved gjøre to ting mulige:

For det første vil Byrådet til enhver tid kunne holde detaljert rede på den geografiske fordeling av befolkningen. Allerede i dag kan vi gi befolkningen fordelt på kommuner, men med et husregister kan bosettingsmønsteret fastsettes i langt større detalj. Det vil bli mulig å gi statistikk for den bosatte befolkning innenfor et hvilket som helst område - uansett hvordan dette området krysser administrative grenser. Byrådet har registrert at det er stort behov for regional statistikk av denne type. Ikke minst vil slik statistikk komme til nytte ved all slags regional planlegging - ved planlegging av distriktsutbyggings tiltak, skoleutbygging, utbygging av helsestell, kommunikasjonsvesen osv. Byrådet tar sikte på å etablere en arkivstatistisk beredskap i tilknytning til personregisteret og husregisteret. Hensikten er at en på forholdsvis kort varsel og til rimelige kostnader skal kunne utarbeide statistikk for befolkningen i et vilkårlig fastlagt område - med detaljer om befolkningens sammensetning etter alder m.v. hentet fra informasjon som allerede finnes i det sentrale persondataarkiv. For all fysisk planlegging vil befolkningsdata med fleksible geografiske spesifikasjoner kunne være til stor hjelp. Hvis husregisteret bygges ut, vil derfor Byrådet ruste seg for å yte dataservice i denne henseende overfor kommuner og fylkeskommuner. I de nærmeste år - før eksakt koordinatfestning av husene er gjennomført - vil befolkningsdata for små områder kreve medvirkning fra lokale myndigheter, idet disse selv, som nevnt, vil måtte foreta en manuell geografisk gruppering av husene.

For det andre vil Byrådet kunne overføre opplysninger som knytter seg til et vilkårlig geografisk område, til de personer som bor i dette området. Den statistiske og forskningsmessige nytte av dette vil være stor. En rekke opplysninger av stor betydning for ulike befolkningsgruppers velferd lar seg mest hensiktsmessig registrere med referanse til geografiske områder. Dette gjelder eksempelvis målinger av luft- og vannforurensning, adkomst til helsetjenester, adkomst til kulturelle goder og adkomst til friluftsområder. De geografiske soner en finner det riktig å arbeide med ved kartlegging av slike forhold, kan ikke påregnes å falle sammen med den administrative inndeling i kommuner. Et husregister er derfor nødvendig i mange tilfelle der vi ønsker å overføre opplysninger som kjennetegner geografiske soner til de personer som bor i disse sonene. Husregisteret vil således bli en nøkkel til ny statistikk som kan gi bedre opplysninger om leveforholdene her i landet, eller - om en vil - ny statistikk som kan kaste mer lys over velferden i ulike befolkningsgrupper.

IV. Nærliggende utvidelser av husregisteret

I løpet av få år kan det bli aktuelt å utvide husregisteret slik at det også vil omfatte alle (permanente) arbeidssteder. Bedriftens "husnummer" vil da bli tatt inn som kjennemerke i Bedrifts- og foretaksregisteret, slik at vi får fastlagt den nøyaktige geografiske lokalisering av alle bedrifter som inngår i dette registeret. Den statistiske og forskningsmessige interesse er her særlig at vi kan dele landet inn i soner (på tvers av administrative granser) etter karakteristika som refererer til bedriftene i området. Disse data kan eventuelt overføres videre til de personer som bor i området, eller de kan stilles opp mot andre data som refererer til selve området. Vi kan eksempelvis foreta studier av sammenhengen mellom næringslivets karakter og luftforurensing, eller mellom næringslivets karakter og inntektsnivå. En slik utvidelse av husregisteret vil også være av betydning for fysisk planlegging og annen planlegging på lokalt nivå.

Byrådet tar i løpet av få år sikte på å innarbeide at bedriftsnummeret for den bedrift personen (eventuelt) arbeider i, skal registreres løpende. Ut fra dataarkiver, som gir den geografiske beliggenhet av både bedrift (arbeidssted) og bosted, skulle det være mulig å utarbeide en detaljert pendlingsstatistikk.

V. Husregisteret i en større sammenheng

På lengre sikt vil det være aktuelt å integrere husregisteret på den ene siden med et eiendomsregister, dvs. et register over grunneiendommer, og på den annen side med et leilighetsregister. Det kan også komme på tale å utvide antall kjennemerker som skal registreres løpende for husene med sikte på å dekke helt andre formål enn de som er skissert ovenfor. Endelig kan det komme på tale å koordinere Byrådets husregister med andre husregistre. Det er i dag uråd å gi et detaljert bilde av den registersituasjon vi vil ha mot slutten av 1970-årene. Utviklingen på EDB-området, kombinert med det voksende data- og statistikkbehov, synes imidlertid å indikere en kraftig ekspansjon i EDB-registre for ulike formål. Vi skal nedenfor prøve å gi et omriss av beslektede registre som på ulike hold kan komme på tale i årene framover.

V.1. Eiendomsregistre

Et eiendomsregister vil ha grunneiendom som enhet. En forutsetning for et landsomfattende register må være et enhetlig landsomfattende

nummersystem for grunneiendommer.

Et eiendomsregister kan ta sikte på å dekke ulike formål. For det første kan en ta sikte på å registrere tinglysingsdata. Et slikt dataarkiv vil erstatte eller supplere de nåværende grunnboksregistre. De viktigste tinglysingsdata er gårds- og bruksnummer, eierforhold og heftelser på eiendommene.

For det andre kan en ta sikte på å registrere de data som trengs for å planlegge bruken av våre arealressurser. En må i dette fall registrere data for nåværende disponering av arealene, data for potensiell disponering av arealene, vann og kloakkforhold, kommunikasjonsforhold, forurensings-situasjon, eiendomsforhold, data over råderett som refererer til administrative beslutninger, m.v.

For det tredje kan en ta sikte på å registrere data av interesse for skatteétaten og lokal administrasjon (byplankontor, lysverk, vann- og kloakkvesen, oppmålingsvesen). Skatteétaten vil blant annet være interessert i eierforhold, skattetakst, utliknet skatt, betalt skatt, osv. Sett under ett vil skatteétaten og de ulike étater i lokaladministrasjonen være interessert i nesten alle de data vi her har nevnt i tilknytning til eiendomsregistre.

For flere av de formål som er nevnt, ville det ha interesse om vi også hadde opplysninger om de bygninger som måtte befinne seg på eiendommen. For noen av formålene ville slike opplysninger være strengt nødvendig. En løsning vil da være at eiendomsregisteret refererer til andre registre eller dataarkiv med de nødvendige opplysninger.

Geodatakomiteen¹⁾ vil, etter hva en har forstått i Byrået, foreslå at det opprettes et landsomfattende eiendomsregister²⁾. Det forutsettes da etablert et enhetlig landsomfattende nummersystem for eiendommer. Registreringen vil trolig i første omgang omfatte gårds- og bruksnummer, kommune-kode, visse kart-koordinater og husnummer for de hus som står på eiendommen, som kjennemerker.

Hvis det faktisk blir opprettet et slikt eiendomsregister, bør eiendomsnummeret tas med som et kjennemerke i Byråets husregister. Tilsvarende bør eiendomsregisteret som antydnet inneholde som kjennemerke

1) Tidligere betegnet som "Utvalget til å vurdere regional dataregistrering ved hjelp av koordinatmetoden".

2) For å få enklere språkføring uttrykker en seg i det følgende som om dette forslag vil bli reist.

Byråets husnumre for de bygninger som måtte befinne seg på eiendommen. Dette vil sikre den nødvendige kommunikasjon mellom de to registre.

Byråets husregister, som bl.a. vil inneholde gårds- og bruksnummer, burde være til god hjelp ved opprettelsen av et eventuelt eiendomsregister av denne type. Koordinatfestingen bør samordnes for de to registre. Trolig vil det være greiest om Byrådet får de eksakte huskoordinater fra eiendomsregisteret. (Dette vil i hvert fall gjelde i kommuner der Byrådet ikke allerede har fått husene eksakt koordinatfestet.)

Likningsforvaltningsutvalget av 1961, Innstilling III, foreslår at det ved alle likningskontorer skal føres eiendomsregister og at det registre-res opplysninger av betydning for verdsettelsen av de enkelte eiendommer. Opplysninger skal hentes inn fra skattyterne, og registreringen skal skje på grunnlag av opplysninger fra tinglysingsdommere, bygningsmyndigheter og andre tilgjengelige kilder. Hvis slike registre opprettes, bør de samordnes med det register Geodatakomiteen foreslår. Dette eiendomsregister bør nemlig egne seg som en ramme såvel for skatteetatens som alle andre lokale eiendomsregistre.

Noen øyeblikkelig statistisk interesse vil det eiendomsregisteret Geodatakomiteen foreslår neppe få. Så snart registreringen utvides til å inneholde kjennemerker Byrådet er interessert i, vil imidlertid situasjonen endres. Byrådet bør derfor sikres adgang til å utnytte disse dataarkiv.

Jorddirektoratet vil, også etter hva en har forstått i Byrådet, foreslå et jordregister som skal omfatte dyrket mark og skog. Registeret tenkes i det vesentlige basert på de økonomiske kartverk, og det kan ikke drives fram raskere enn dette. Det betyr at en ikke kan være ferdig før henimot 1985. Registeret vil arbeide med enhetene bruk, karttegn og markslagsfigurer. Det virker rimelig å anta at dette registeret bør koordineres med Geodatakomiteens eiendomsregister, slik at et "bruk" definisjonsmessig alltid faller sammen med en "eiendom", eventuelt at et "bruk" tillates å være en del av en "eiendom". Byrådet kan være interessert i å bruke jordregisteret for kartlegging av hvordan arealressursene utnyttes. Spesielt vil dette være tilfelle hvis registreringen også utvides til å gjelde tomter, elver og vann. En kan ikke se at Byråets planer om et husregister trengs å koordineres med eventuelle forslag om et jordregister.

V.2 Husregistre

Et husregister kan, alt etter hvilke kjennemerker som registreres og hva slags bygninger det omfatter, tjene ulike formål. Det register Byrådet

foreslår, er i første rekke ment å være et bostedsregister (senere også et arbeidsstedsregister). Det kan dessuten bli aktuelt å opprette dataarkiv der visse boligmessige eller bygningstekniske karakteristika ved husene holdes ajour. Et landsomfattende dataarkiv av denne typen ville kunne gi løpende statistikk både over boligmassen og over endringer i boligmassen. Dette ville ha betydelig statistisk interesse, men Byrådet antar at kostnadene ved å vedlikeholde et slikt dataarkiv vil bli store. Behovet for statistikk kan derfor neppe forsvare kostnadene i de nærmeste år.

Et husregister kan også bygges opp slik at det kan bidra til å løse administrative oppgaver på det lokale plan. Registeret må da trolig omfatte også andre bygninger enn bolighus, og det bør - som antydnet i foregående avsnitt - være koordinert med et eiendomsregister. Til eksempel kan nevnes at Oslo kommune arbeider med registre av denne typen.

V. 3 Leilighetsregistre

Hvis det senere skal opprettes et leilighetsregister, som skal tjene generelle statistiske formål, bør dette samordnes med det husregister Byrådet nå planlegger. Leilighetens identifikasjonsnummer bør dessuten tas inn som kjennemerke i personregisteret. Dette kjennemerke vil gjøre det mulig å holde løpende oversikt over hvilken bolighusholdning de ulike personer tilhører. Det vil si at statistikk med bolighusholdning som enhet, kan utarbeides med arkivstatistisk teknikk.

Hvis et leilighetsregister suppleres med dataarkiv for leilighetens størrelse og standard, vil Byrådet løpende kunne utarbeide statistikk over de ulike befolkningsgruppers boligforhold. Dette gjelder såvel statistikk over tilstanden på et gitt tidspunkt, som endringer over tid. I et arkivstatistisk system vil disse opplysningene dessuten kunne knyttes sammen med andre opplysninger vi har om enkeltpersoner eller hushold.

Det er trolig at et leilighetsregister kan ha en viss interesse også for den kommunale administrasjon, men neppe i samme grad som et eiendomsregister kombinert med et husregister.

V.4 Byrådets husregister og det eiendomsregister Geodatakomiteen foreslår som ramme om andre registre

Av diskusjonen ovenfor kan en trekke følgende konklusjoner:

- (1) Arbeidet med Byråets husregister og arbeidet med det eiendomsregister Geodatakomiteen foreslår, må eventuelt koordineres. Dette forhold hindrer ikke at arbeidet med Byråets husregister kan settes i gang straks. Det er nemlig greit og oversiktlig hvordan koordineringen bør skje fra husregisterets side.
- (2) Skatteetatens og lokale eiendomsregistre bør trolig koordineres med det eiendomsregister Geodatakomiteen foreslår. Det sistnevnte eiendomsregisteret bør sørge for et felles identifikasjonsnummersystem som kan nyttes av de fleste eller alle offentlige eiendomsregistre. Den eiendomsregistrering Geodatakomiteen foreslår, bør trolig utvides etter hvert, slik at den kan dekke flere av de formål som er omtalt ovenfor. Ingen av de momenter, som her er nevnt, påvirker planleggingen av Byråets husregister.
- (3) Kommunale og andre offentlige registre over hus og bygninger bør kunne koordineres med Byråets husregister. Byråets husregister bør stå for utdelingen av identifikasjonsnummer som kan være felles for alle, eller de fleste, offentlige registre over hus og bygninger. Lykkes dette, vil ytterligere data om husene lett kunne skaffes via disse andre registerinstitusjonene, noe som vil ha betydelig statistisk interesse. Dessuten vil de andre registreringsinstitusjoner på denne måten kunne utveksle data (innenfor de rammer loven tillater). Byrådet vil i sin planlegging prøve å sikre at husregisteret kan få en slik sentral stilling.
- (4) Planene om et husregister influeres ikke av at Byrådet muligens vil ønske å lage et leilighetsregister senere. Det ser heller ikke ut til at eventuelle planer om et jordregister bør påvirke planene for et husregister.

VI. Oppsummering

Det første utbyggingstrinn av det husregister Byrådet foreslår, åpner betydelige muligheter for ny og interessant statistikk. Kostnadene ved første utbyggingstrinn synes forsvarlige i forhold til de fordeler denne utbygging vil gi.

Ettersom det vil bli særlig billig å opprette et slikt register i tilknytning til Folketellingen 1970, bør første utbyggingstrinn i Byråets husregister startes opp allerede i 1971.

Husregisteret kan forholdsvis lett utvides slik at det vil omfatte de fleste arbeidssteder. Denne utvidelse byr på fristende perspektiver, men utvidelsen er ikke en nødvendig forutsetning for det foreliggende forslag. Spørsmålet vil eventuelt bli fremmet som egen sak senere.

Det kan på lengre sikt bli aktuelt å supplere Byråets husregister med dataarkiv for nye kjennetegn med sikte på å dekke andre formål. Ut fra samme begrunnelse kan det også bli aktuelt å koordinere eller integrere husregisteret med andre registre. Dessverre kan vi ikke i dag si med sikkerhet hva registersituasjonen vil bli på lengre sikt, noe som ville vært betryggende når Byrådet nå planlegger et husregister. Det virker imidlertid overveieende sannsynlig at vi ikke løper en risiko for å starte "i den gale enden" hvis Byrådet nå går i gang med å bygge opp et husregister som skissert foran.

B. RUTINER FOR ETABLERING OG AJOURHOLD (FØRSTE UTBYGGINGSTRINN)¹⁾

I. Huskort

For å kunne etablere et tilfredsstillende husregister, trenger folke- og registrert et kort for hvert hus som de kan føre husets kjennemerker på. Slike huskort (eller husblad, skillekort, eiendomskort) har i dag ca. 2/3 av samtlige folke- og registre. I dag er folke- og registre pliktige til å ha skillekort mellom hver eiendom og ha opplysninger om hvert hus på disse skillekorta. Det heter i "Forskrifter om ordningen og føringen av de kommunale folke- og registre" (Statistisk Sentralbyrå, Oslo 1960): "Registerkortene skal stå ordnet etter bosted i kommunen og med skillekort mellom hver eiendom. Alle boliger som eiendommen inneholder bør stå oppført i skillekortet med tilføyelse av boligens nummer, og bolignummeret noteres ved siden av adressen på registerkortene for de personer som bor i vedkommende bolig." Videre heter det: "På skillekortet for eiendommen skal en føre alle hus som det bor folk i" (side 7).

Skillekort mellom hus og eiendom faller i dag stort sett sammen. De korta som i dag finnes i folke- og registre, er imidlertid ikke i særlig grad egnet for å tilfredsstillende de krav som ajourholdet av et sentralt husregister stiller. I en viss utstrekning brukes kort hvor opplysninger om huset vanskelig kan føres på en systematisk måte. Det bør derfor lages et nytt huskort. Huskortet må inneholde de kjennemerkene som er nødvendige for identifikasjon av huset.

Huskort må sendes alle folke- og registre som i dag ikke har noen form for skillekort. Videre bør sjølsagt de folke- og registre som ønsker å skifte ut sine gamle skillekort, i nær framtid få tilsendt de nye huskorta.

Ved etableringa av ajourholdsrutinen må det tas hensyn til at en i dag alt har to typer ajourholdsrutiner, en for person- og en for bedrifts- og foretaksregisteret. Det er sannsynlig at den rutinen som brukes ved ajourholdet av personregisteret i dag er mest hensiktsmessig og at den i hovedsak også kan brukes ved ajourholdet av det sentrale husregisteret. Dette vil i så fall bety at det ikke vil bli særlig mye system- og programmeringsarbeid i forbindelse med denne etableringa.

Når det sentrale og lokale husregisteret er etablert, og en har fått en tilfredsstillende ajourholdsrutine, vil etter hvert oppmålingsvesenet i hver kommune kunne få lister med husets nummer og identifikasjon til bruk for koordinatfesting. Koordinatene vil så kunne føres på det sentrale husregisteret og på folke- og registrenes huskort om det er nødvendig.

II. Kjennemerker i husregisteret som identifiserer husa

De kjennemerker som er nødvendige for identifikasjon av et hus, er husnr., gate-/veinavn (alternativt: gårdsnavn), gate-/veinr., poststed, kommune, g.nr., br.nr. og festenr. Disse kjennemerkene ved huset vil i første omgang bli tatt med i det sentrale husregisteret.

1) Dette avsnitt er skrevet før en kom fram til at Byrådet burde fastsette tilnærmet riktige kartkoordinater for alle hus der en ikke får oppgitt de nøyaktige koordinater fra kommunen. Merarbeidet påvirker ikke etableringsrutinen og kostnadsoverslaget nevneverdig. (Arne Øiens merknad.)

Disse kjennemerkene vil i de aller fleste tilfelle kunne identifisere et hus entydig. Problem med entydig identifikasjon kan imidlertid oppstå dersom to eller flere bebodde hus står på samme gårdsnavn, g.nr. og br.nr. og en ikke kan skille de ad ved hjelp av festnr. Enkelte av disse tilfellene ville bli borte om en f.eks. også tok med kjennemerker som hovedbygning og sidebygning. Men de tilfellene hvor et slikt skille ikke lar seg gjøre vil fortsatt være uten entydig identifikasjon. Erfaringene fra folkeregistrene tyder på at disse ved hjelp av husnr. nesten alltid vil kunne skille flere bebodde hus med samme identifikasjon fra hverandre. Problemene med disse relativt få grensetilfellene vil dermed i praksis ikke være særlig store. Det skulle derfor være unødvendig å ta med kjennemerker av typen hovedbygning, sidebygning o.l.

III. Rutinen for etableringa av det sentrale husregisteret

Husskjemaet ved folke- og boligtellings vil danne grunnlaget for etableringa av det sentrale husregisteret. Rutinen for etableringa vil derfor delvis falle sammen med rutinen for folke- og boligtellings. Hovedproblemet ved sjølve etableringa vil sannsynligvis være overføringa av husas kjennemerker fra husskjemaene til folkeregistrenes huskort. For at folkeregistrene skal bli minst mulig belastet med arbeid i den forbindelse, bør en ikke pålegge de folkeregistre som allerede har skillekort for hvert hus, å skifte ut disse med nye huskort. Det er imidlertid nødvendig at huskorta påføres opplysninger om husets nummer og identifikasjon. Men det er ikke nødvendig at husets identifikasjon fullt ut tilsvarer alle de kjennemerker som identifikasjonen av huset vil omfatte i det sentrale husregisteret, bare folkeregistrene lokalt kan identifisere alle hus. Dette henger sammen med at en etter etableringa av det sentrale husregisteret i Byrådet vil preutfylle nye huskort med husets nummer og identifikasjon og sende disse til alle folkeregistre. På denne måten vil de aller fleste folkeregistrene slippe med forholdsvis lite arbeid i forbindelse med overføringa av husas kjennemerker til huskorta.

Når husnummeret, og for enkelte folkeregister også husets identifikasjon, må overføres til de skillekorta som brukes i dag eller til de nye huskorta, så skyldes det for det første ajourholdet av husets identifikasjon (f.eks. ved at ri gate forandrer navn) og for det andre hensynet til ajourholdet av personregisteret hvor husnr. skal være med som kjenne-

merke. I det sistnevnte tilfelle vil f.eks. alle flyttemeldinger måtte inneholde husnummeret.

Opplysninger om husets nummer og eventuelt identifikasjon vil folkeregistrene kunne få fra folke- og boligtellings kretslistene. Tellerne ved folke- og boligtellingsa fører kretslistene som for hvert hus inneholder husets nummer og identifikasjon. Kretslistene kopieres, og disse kopiene beholder folkeregistrene hvorfra husnr. og eventuelt identifikasjon kan overføres til huskorta.

Forslaget til rutine for etableringa av det sentrale husregisteret i forbindelse med folke- og boligtellingsa kan uttrykkes skjematisk på følgende måte:

1. Huskort sendes i god tid før folke- og boligtellingsa til de folkeregistrene som i dag ikke har noen form for skillekort mellom husa.
2. Det genereres et tilstrekkelig antall husnr. i Byrådet. Husskjemaene prenummereres, dvs. husskjemaene får påført et husnr. som består av 8 siffer.
3. Husskjemaene sendes folkeregistrene.
4. Husskjemaene og kretslistene leveres tellerne.
5. Tellerne leverer husskjemaene til hvert hus og henter dem inn igjen.
6. Tellerne fører på kretslistene de opplysningene disse skal inneholde, inkludert husets nummer og identifikasjon.
7. Folkeregistrene foretar en grovsjekk av opplysningene om identifikasjon. Eventuelle mangler eller feil sjekkes og opprettes.
8. Kretslistene kopieres. Kopiene beholdes i folkeregistrene. Kretslistene og husskjemaene sendes Byrådet.
9. Folkeregistrene starter arbeidet med å påføre huskorta husets nummer og opplysninger som er nødvendige for å identifisere huset, om de ikke alt har slike opplysninger.
10. Kjennemerkene på husskjemaet kontrolleres og punches i Byrådet. Det opprettes et sentralt husregister.
11. Husnr. påføres personregisterfilen slik at en persons fødselsnr. knyttes sammen med nummeret på huset hvor han (hun) bor.
12. Huskort for alle bebodde hus preutfylles i Byrådet og sendes folkeregistrene. Huskorta inneholder opplysninger om husets nummer og identifikasjon.
13. Opplysningene på de preutfylte huskorta sjekkes mot de opplysningene som finnes i folkeregistrene.
14. Det sentrale husregisteret rettes opp i henhold til den kontroll som er foretatt i folkeregistrene.

IV. Ajourholdet av kjennemerkene

Husregisteret bør etableres med meldingsfile, situasjonsfile, kronologifile og historiefiler, slik som i personregisteret. Rutinen for ajourholdet av husregisteret vil da i det alt vesentlige falle sammen med den rutinen som brukes for ajourholdet av personregisteret. Det vil dermed ikke bli nødvendig med særlig mye system- og programmeringsarbeid i forbindelse med utarbeidingen av ajourholdsrutinen. Det at husnr. skal være med på personregisteret som et kjennemerke, vil ikke få noen særlig betydning for ajourholdsrutinen av personregisteret.

Registrering av endringer i kjennemerkene for husa og tilgang på nye hus skjer i folkeregistrene. Meldinger om tilgang og endringer bør sendes Byrået en gang i måneden, samtidig med innsending av annet registermateriale. Siden kjennemerkene er relativt stabile over tida, skulle en gang i måneden være tilstrekkelig. I den forbindelse må det lages et nytt meldingsskjema som skal inneholde husets kjennemerker.

Ellers må noen av meldingsskjemaene som i dag nyttes til ajourholdet av personregisteret, endres. Dette henger sammen med at husnr. blir ett av kjennemerkene knyttet til personnr. Dette fører til at alle flyttemeldinger, eksklusive flytting til utlandet, vil måtte inneholde husnr. I dag er det slik at flere av disse meldingstypene legger beslag på akkurat et helt hullkort. To hullkort bare på grunn av et husnr. vil bety at en del opplysninger vil måtte bli punchet to ganger. Det kunne være aktuelt å gå over til flytende punching om det skulle vise seg at det betyr vesentlig mindre punchetid. Dette vil i så fall betinge en del system- og programmeringsarbeid.

Endringer i husets identifikasjon som folkeregistrene i tida fra folke- og bolig tellingstidspunktet til det sentrale husregisteret er oppretta, bør behandles på følgende måte: På grunnlag av endringene retter folkeregistrene sine huskort. Videre sender de en melding til Byrået som inneholder husets nummer og hva endringene gjelder. Disse meldingene brukes så i Byrået til å korrigere det sentrale husregisteret før de nye preutfylte huskorta sendes folkeregistrene. Folkeregistrene må også sende meldinger om nye bebodde hus. Disse tildeles husnummer i Byrået, og preutfylte huskort sendes til folkeregisteret. Ved å gå fram på denne måten vil det arbeidet som må gjøres i folkeregistrene bli minst mulig.

La oss se litt mer detaljert på husnummeret og de kjennemerkene som må holdes løpende ajour.

Et hus gjennomgår på en måte en livssyklus. For vårt nåværende

formål vil "fødselsdatoen" være identisk med den datoen noen for første gang flytter inn i huset. Melding om en slik innflytting vil folke- registrene måtte få via flyttemeldingene og eventuelt kommunenes oppmålingsvesen. Huset får ved sin "fødsel" tildelt et husnummer i Byrådet. Hvis huset rives, brenner ned til grunnen, bygges om til lagerhus eller liknende, "dør" huset, dvs. husnummeret går ut. Om det siden bygges et nytt hus på samme tomt, får dette et nytt husnummer. Ved flytting av et hus fra et sted til et annet bør huset få nytt husnummer. Er det den minste tvil om huset (f.eks. ved ombygging) skal beholde sitt gamle husnummer eller få et nytt, så skal huset beholde sitt gamle nummer. Hvis huset blir midlertidig ubebodd, bør folkeregisteret sette huskortet i et spesielt hjelperegister. Hvor lenge et hus skal regnes som midlertidig ubebodd og ikke "dødt" må folkeregistrene avgjøre etter instruks fra Byrådet i hvert enkelt tilfelle. Enkelte problemer vil en imidlertid kunne få med kondemnerte hus, men i slike tilfelle bør en kunne samarbeide med helserådet. Husnr. vil oppta 8 posisjoner på et hullkort. Totalt antall nytildelinger av husnr. pr. år vil være om lag 25 000. Hvor mange hus som vil "dø" i løpet av et år er vanskelig å si.

Gate-/veinavn og gate-/veinr. er kjennemerker som fra tid til annen vil endres. Opplysninger om endringer i disse kjennemerkene vil folke- registrene kunne få fra oppmålingsvesenet i hver kommune. Gate-/veinavn og gate-/veinr. vil til sammen oppta ca. 30 posisjoner på et hullkort. Antall endringer pr. år av denne typen overstiger sannsynligvis ikke ca. 5 000.

Poststeds- og kommunekoden vil av og til endres. Slike endringer blir sendt direkte til Byrådet fra postvesenet sentralt. Byrådet vil så sende opplysninger om slike endringer ut til folkeregistrene. Poststeds- og kommunekoden vil oppta til sammen 6 posisjoner på et hullkort. Antall meldinger pr. år av denne typen er ubetydelig.

Gårdsnavnet, g.nr., br.nr. og festnr. er kjennemerker som er relativt stabile. Melding om endringer og nytilgang av disse kjennemerkene vil folkeregistrene kunne få fra sorenskriver/byskriver. Antall meldinger av disse typene vil ikke være særlig mange pr. år. Antall posisjoner de vil oppta på et hullkort vil maksimalt være 36.

Til sammen vil altså antall meldinger pr. år som er nødvendige for ajourholdet av et sentralt husregister ikke vesentlig overstige 30 000. Meldingene vil ved ajourholdsruccinen legge beslag på omtrent et helt hullkort.

V. Tidsplan

De nye huskorta utarbeides så snart som mulig og sendes de folke- og boligregistrene som i dag ikke har noen form for skillekort mellom hvert hus, og de folke- og boligregistrene som eventuelt måtte ønske å skifte ut sine nåværende kort med de nye. Folke- og boligregistrene må ha fått tilsendt huskorta i god tid før folke- og boligtellingsa, seinest i løpet av mai 1970.

Husnr. genereres og prenummereres på husskjemaene så snart som mulig. Husskjemaene bør sendes folke- og boligregistrene i såpass god tid før folke- og boligtellingsa at de folke- og boligregistrene som måtte ønske det, kan sette i gang arbeidet med å overføre husnr. fra husskjemaet til huskorta før tellingsstidspunktet. Folke- og boligregistrene må i denne forbindelse bli informert om det merarbeidet og den større fare for uriktige opplysninger som denne framgangsmåten fører med seg. Folke- og boligregistrene starter (eller fortsetter) arbeidet med å overføre husnummeret og identifikasjon av huset til huskorta så snart kopiene fra kretslistene foreligger. Kretslistene vil være kopierte innen utgangen av 1970.

Punchinga av husskjemaene tar til i begynnelsen av 1971. Det er planlagt at folketellingsmaterialet skal punches nummerisk. For å få tak i identifikasjonene blir det derfor nødvendig at adressa til et hus blir tatt fra personregisteret. Dersom et hus har flere adresser, knyttes kun én av disse til huset. Folke- og boligregistrene kan ved kontrollen av de preutfylte huskorta sjekke at husets adresse er i orden. De husa som ikke har mellomadresse men som har gårdsnavn, skal få punchet dette som mellomadresse. Dette dreier seg om en alfabetisk punching som f.eks. må gjøres etter at husskjemaene er punchet nummerisk. Hvor mange husskjemaer det på denne måten kan bli nødvendig å punche fra to ganger er vanskelig å si. Ikke i noe tilfelle kan en regne med å være ferdig med punchinga før ved utgangen av 1972.

Når husets nummer og identifikasjon er punchet, kan det sentrale husregisteret opprettes. Samtidig overføres husnummeret til personregisteret.

Ajourholdet av husets identifikasjon og av husnummeret i personregisteret tar til så snart som mulig etter folke- og boligtellingsa. Til dette ajourholdet trengs som sagt en ny meldingstype og endring av en del av den nåværende meldingsrutinen.

De preutfylte huskorta bør kunne sendes ut på vårparten i 1973. Først ved utgangen av 1973 kan en regne med at de preutfylte huskorta er kontrollert mot de opplysningene som finnes i folke- og boligregistrene og de nødvendige korreksjoner sendt inn til Byrået. I første halvdel av 1974 skulle dermed det sentrale husregisteret være ferdig oppretta.

VI. Merkostnader ved etableringa av et sentralt husregister og utvidelse av personregisteret

	Arbeidskraft		Maskiner 1000 kr.	Rekvisita 1000 kr.
	Timeverk	1000 kr.		
<u>A.1 Etableringa av husregisteret</u>				
1. Innføring av huskort	600	18	-	10
2. Overføring av husnr. og evt. identifikasjon til huskorta (F) 70 000		1 400	-	25
3. Kopiering av kretslistene	1 000	30	-	-
4. Kontroll og punching av husets identifikasjoner:				
4.1 Reg.kontoret	3 000	90	-	-
4.2 Punchegruppa	7 000	140	49	20
5. Etablering av husreg.:				
5.1 Reg.kontoret	2 500	75	-	1
5.2 Syst.kontoret/Maskins. ...	2 200	66	150	10
6. Preutfylling av huskort	750	21	70	100
7. Utsending av de preutfylte huskorta til folkereg.	200	6	-	-
8. Sjekking av preutfylte huskort mot gamle i folkereg. (F)	25 000	500	-	-
9. Oppretting av nytt meldings-skjema m.v.	100	3	-	10
10. Etablering av ajourholds-rutinen:				
10.1 Reg.kontoret	1 000	30	-	-
10.2 Syst.kontoret/Maskin-sentralen	1 500	45	-	5
Etablering av husregisteret i alt	114 850	2 424	269	181
Herav folkereg.	95 000	1 900	-	25
" Byrået	19 850	524	269	156

	Arbeidskraft		Maskiner 1000 kr.	Rekvisita 1000 kr.
	Timeverk	1000 kr.		
<u>A.2 Ajourhold av husregisteret</u>				
1. Løpende ajourhold i folkereg. pr. år	5 000	100	-	15
2. Løpende ajourhold i Byrået pr. år:				
2.1 Reg.kontoret	1 500	45	-	-
2.2 Syst.kontoret/Maskins. ..	1 500	45	50	21
Ajourhold i alt pr. år	8 000	190	50	36
Herav folkereg.	5 000	100	-	15
" Byrået	3 000	90	50	21
<u>B.1 Innføring av husnr. i personreg.</u>				
1. Overføring av husnr. fra hus- skjemaet til personreg.	2 800	84	70	20
2. Endring i nåværende meldings- skjemaer:				
2.1 Reg.kontoret	500	15	-	-
2.2 Syst.kontoret	1 000	30	-	20
Etableringen i alt	4 300	129	70	40
<u>B.2 Merajourhold i personregisteret</u>				
1. Merarb. i folkereg. (F)	5 000	100	-	-
2. Løpende merarbeid i Byrået:				
2.1 Punchegruppa	1 500	30	11	5
2.2 Maskinsentralen	200	6	50	40
2.3 Registerkontoret	2 000	60	-	-
Merajourhold i alt	8 700	196	61	45
Herav Byrået	3 700	96	61	45
" folkereg.	5 000	100	-	-